

7A.1710.7.2017



**WOJEWODA  
ZACHODNIOPOMORSKI**

Szczecin, 18 września 2017 r.

Znak: S-2.431.1.33.2017.SB



Pani  
Iwona Wiśniewska  
Starosta Stargardzki

TAS  
20.09.2017  
*[Signature]*

ST + TC + SZ → PCPR  
+ TA  
20.09.17  
1.1.17

**Wystąpienie pokontrolne**

Na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej<sup>1</sup> oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli<sup>2</sup>, w dniach 21-25 i 28-29 sierpnia 2017 r. przeprowadzona została kontrola w trybie zwykłym w Starostwie Powiatowym w Stargardzie i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie wykonującym zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kontrolę na podstawie upoważnienia nr 57/2017 z dnia 07 sierpnia 2017 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Sylwia Buczkowska – inspektor wojewódzki – osoba kierująca zespołem i Małgorzata Andraszkiwicz – inspektor wojewódzki.

Przedmiotem kontroli był sposób realizacji przez powiat zadań określonych w art. 180 ustawy. Kontrolą objęto realizację przez powiat stargardzki zadań z zakresu budowania systemu pieczy zastępczej w okresie od 01 stycznia 2016 r. do 21 sierpnia 2017 r. Zagadnienia dotyczące pozyskiwania, kwalifikowania i funkcjonowania rodzin zastępczych, umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, usamodzielnień pełnoletnich wychowanków oraz opracowania i realizacji 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej były kontrolowane w okresie od 01 stycznia 2014 r. do dnia kontroli.

*Akta kontroli str. 1-13*

Ustaleń kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w kontrolowanych jednostkach, wyjaśnień udzielonych przez wyznaczonych pracowników oraz informacji uzyskanych od dyrektora Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Stargardzie, dotyczących udziału pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dzieci w placówkach.

Działalność powiatu stargardzkiego w zakresie objętym kontrolą oceniono **pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości**<sup>3</sup>.

<sup>1</sup> Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.)

<sup>2</sup> Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477)

<sup>3</sup> Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości i negatywna.



Oceny dokonano na podstawie szczegółowej analizy realizacji przez powiat stargardzki następujących zadań z zakresu budowania systemu pieczy zastępczej.

### **1. Opracowanie i realizacja 3-letniego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.**

W okresie objętym kontrolą powiat realizował dwa programy: „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2012-2014” przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Stargardzie Szczecińskim nr XX/288/12 z dnia 27 czerwca 2012 r. oraz „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015-2017” przyjęty uchwałą Rady Powiatu Stargardzkiego nr IV/57/15 z dnia 18 lutego 2015 r. z mocą obowiązywania od dnia uchwalenia. Programy zawierały roczne limity planowanych do utworzenia rodzin zastępczych zawodowych. Opisano w nich cele i zadania, źródła finansowania i wskaźniki osiągnięcia celów. Nie podano terminów realizacji poszczególnych działań. Programy nie zawierały treści niezgodnych z ustawą.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2015-2017” wszedł w życie z dniem podjęcia uchwały, w związku z czym w okresie od 01 stycznia 2015 r. do 17 lutego 2015 r. w powiecie nie było programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej. Nieprawidłowość narusza art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W ramach realizacji programu rozwoju pieczy zastępczej w latach 2016 – 2017 utworzono 7 rodzin zastępczych niezawodowych, 1 rodzinny dom dziecka oraz 4 rodziny zawodowe, w tym 1 pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. Rodzicielstwo zastępcze promowano za pośrednictwem strony internetowej oraz mediów, organizowano akcje promocyjne i festyny rodzinne. W latach 2016 – 2017 zgłosiły się 33 osoby jako kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Wszystkie rodziny zastępcze miały zapewniony udział w grupie wsparcia oraz dostęp do poradnictwa specjalistycznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie.

W celu podniesienia kompetencji pracowników realizujących zadania z zakresu instytucjonalnej pieczy zastępczej zorganizowano 4 szkolenia dla osób pracujących z dziećmi w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Stargardzie. Dotyczyły one: pisania planów pomocy dziecku, zgłaszania samowolnych oddaleń wychowanków oraz rozwijania kompetencji komunikacyjnych w pracy wychowawczej (2 szkolenia).

W ramach wspierania procesu usamodzielnienia podjęto współpracę z Bursą Szkolną w Stargardzie oraz Stargardzkim Towarzystwem Budownictwa Mieszkaniowego. W latach 2016-2017 pięcioro pełnoletnich wychowanków umieszczono w Inkubatorach, gdzie usamodzielniają się pod nadzorem opiekuna.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracował z sądem, instytucjami oświatowymi, ośrodkami pomocy społecznej i powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz pracownikami pieczy instytucjonalnej. W celu pozyskania wolontariuszy podpisano porozumienie z Centrum Wolontariatu w Stargardzie.

*Akta kontroli str. 14-30*

### **2. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.**

Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie stargardzkim wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie na podstawie zarządzenia nr 134/11 Starosty Stargardzkiego z dnia 28 września 2011 r. Uchwałą nr 1473/17 Zarządu Powiatu Stargardzkiego z dnia 2 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia regulaminu organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie oraz uchwałą zmieniającą nr 1655/17 Zarządu Powiatu Stargardzkiego z dnia 11 maja 2017 r. utworzony został zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej.

*Akta kontroli str. 14-30*

### **3. Kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie w kontrolowanym okresie zatrudniało 9 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, na dzień kontroli na tym stanowisku pracowało

7 osób. Wszyscy koordynatorzy posiadali wymagane kwalifikacje oraz systematycznie je podnosili przez udział w szkoleniach i konferencjach.

*Akta kontroli str. 32-37*

#### **4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.**

W ramach promowania rodzinnej pieczy zastępczej oraz pozyskiwania osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka prowadzono w powiecie kampanię informacyjną i promocyjną. W lokalnych mediach oraz w internecie zamieszczano ogłoszenia o naborze kandydatów oraz o warunkach, jakie należy spełnić, aby zostać rodziną zastępczą. Skierowano listy intencyjne do parafii na terenie powiatu. Podczas akcji organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie prowadzono kolportaż ulotek informacyjno – promocyjnych. Co roku organizowane były dla wszystkich mieszkańców Stargardu „Festyny Rodzicielstwa Zastępczego”.

*Akta kontroli str. 14-30, 38-42*

Zarządzeniem Nr 30/17 z dnia 17 lutego 2017 r. Starosta Stargardzki upoważnił dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie do prowadzenia „rejstru osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej i prowadzących rodzinny dom dziecka”. W trakcie kontroli rejestr został uzupełniony i przesłany do sądu.

*Akta kontroli str. 14-30*

Na dzień kontroli w powiecie funkcjonowało 189 rodzin zastępczych, z czego 48 rodzin sprawowało opiekę nad pełnoletnimi wychowankami. Do pełnienia funkcji rodziny pomocowej wyraziła gotowość 1 rodzina.

Na dzień kontroli, na podstawie umowy o pracę zatrudnionych było 9 koordynatorów, jedna osoba przebywała na długotrwałym zwolnieniu lekarskim i jedna osoba na urlopie macierzyńskim. Koordynatorzy obejmowali wsparciem 105 rodzin zastępczych. W stosunku do 36 pozostałych rodzin zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonywał 1 pracownik socjalny. Dyrektora Centrum pouczono, aby dostosować liczbę pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej tak, by zabezpieczyć rodzinom standard usług na poziomie zbliżonym do standardu pracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

*Akta kontroli str. 14-30*

Sposób kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka sprawdzono na podstawie analizy 10 losowo wybranych przypadków rodzin zastępczych.

Szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka realizowane były na podstawie programów zatwierdzonych przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Przeszkolone osoby otrzymały świadectwa. Zaświadczenia kwalifikacyjne były wydawane na wniosek, zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego<sup>4</sup>.

W kwalifikowaniu kandydatów stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brakowało dokumentów potwierdzających spełnienie warunków – 4 przypadki,
- brakowało wstępnej akceptacji – 2 przypadki, a w 5 przypadkach wstępna akceptacja została dokonana jedynie przez koordynatora,

<sup>4</sup> Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. nr 272, poz. 1609)



- w opinii psychologa brakowało informacji o posiadaniu predyspozycji i motywacji – 2 przypadki,
- opinia psychologa została sporządzona po uzyskaniu wstępnej akceptacji – 5 przypadków,
- opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji zostały sporządzone przez osobę zatrudnioną na stanowisku psychologa, która nie posiadała wymaganych kwalifikacji – 4 przypadki,
- brakowało informacji o odbyciu 10 godzin szkolenia w formie praktyk – 5 przypadków, w tym informacji o odbyciu wymaganej liczby godzin szkolenia – 3 przypadki rodzin zastępczych niezawodowych oraz 1 przypadek rodziny pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
- brakowało wniosku o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego oraz samego zaświadczenia – 6 przypadków, w tym 5 przypadków rodzin zastępczych niezawodowych oraz 1 przypadek rodzinnego domu dziecka.

Stwierdzone nieprawidłowości naruszały art. 42, 43 i 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 2 ust. 2, § 3 i § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej<sup>5</sup>.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie oświadczyła, że w 4 przypadkach stwierdzone nieprawidłowości: niewystarczająca liczba godzin szkolenia (brak 10 godzin praktyk), brak wstępnej akceptacji organizatora oraz brak informacji o spełnieniu wymagań dotyczą niezawodowych rodzin zastępczych ustanowionych przez sąd. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie badał spełnienia warunków wymaganych od kandydatów na rodzinę zastępczą oraz nie dokonywał wstępnej akceptacji, gdyż rodziny już funkcjonowały. Wskazane rodziny były kierowane na szkolenie jako funkcjonujące rodziny zastępcze, niezasadne więc było szkolenie ich w formie 10 godzin praktyk. Nie wydano również tym rodzinom zaświadczeń kwalifikacyjnych.

Dyrektor Centrum oświadczyła również, że w przypadku rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego szkolenie w liczbie 70 godzin przeprowadził Ośrodek Opiekuńczo-Adopcyjny Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w oparciu o program „Przyjazny dom” akredytowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – decyzja nr 8/2013/RZ z dnia 19 czerwca 2013 r. W dniu 08 września 2017 r. do Wydziału Spraw Społecznych ZUW wpłynęło pismo z Ośrodka Adopcyjnego Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Szczecinie z informacją o błędnie wydanym zaświadczeniu o ukończeniu szkolenia przez badaną rodzinę zastępczą. W rzeczywistości szkolenie obejmowało łącznie 75 godzin, nie ujęto w nim obowiązkowych praktyk w wymiarze 10 godzin. Szkolenie było prowadzone na zlecenie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie.

W związku ze złożonymi wyjaśnieniami odstępuje się od wydawania zaleceń w zakresie kwalifikacji rodzin ustanowionych przez sąd. Dyrektora Centrum pouczone, aby zaświadczenia kwalifikacyjne wydawać zgodnie z art. 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

*Akta kontroli str. 58-62*

Funkcjonowanie rodzin zastępczych sprawdzono na podstawie analizy 4 wybranych przypadków rodzin zastępczych, w tym rodzinnego domu dziecka M.F., rodziny zastępczej niezawodowej A. i R.P. oraz rodziny zawodowej E. i K.T. i rodziny pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego M.M-M. Rodziny zastępcze mające pod opieką dzieci z terenu powiatu otrzymywały świadczenia niezwłocznie po złożeniu wniosków. Przyznawane kwoty były zgodne z przepisami. Rodziny złożyły wnioski i zostały objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dokonywania ocen rodzin zastępczych.

Rodziny nie korzystały z możliwości zatrudnienia osoby do pomocy ani ze wsparcia wolontariuszy. Wszystkim rodzinom zapewniono kontakt z innymi rodzinami zastępczymi/prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz w miarę potrzeb dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, poradnictwa i pomocy prawnej.

*Akta kontroli str. 64-95*

<sup>5</sup> Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. nr 274, poz. 1620)

**5. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez grupy wsparcia i specjalistyczne poradnictwo.**

W okresie objętym kontrolą odbyły się 2 szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej/prowadzenia rodzinnego domu dziecka i funkcjonujących rodzin zastępczych według programu PRIDE – uczestniczyło 14 i 5 osób. Dziesięć osób uczestniczy obecnie w szkoleniu prowadzonym przez Ośrodek Adopcyjny Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Szczecinie. Nie organizowano szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji rodzin już funkcjonujących, co narusza art. 76 ust. 3 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom zastępczym zapewniono: udział w grupie wsparcia (47 rodzinom), pomoc wolontariuszy (3 rodzinom), poradnictwo (78 rodzinom), kontakt z innymi rodzinami zastępczymi (47 rodzinom) oraz dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej (78 rodzinom). Siedmiu rodzinom umożliwiono udział w projekcie „Cegiełka” przy Niepublicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Stargardzie, w ramach którego zorganizowano zajęcia logopedyczne, pedagogiczne, socjoterapeutyczne oraz pomoc psychologiczną i warsztaty dla rodziców. Jedna rodzina skorzystała ze wsparcia rodziny pomocowej.

*Akta kontroli str. 14-30, 38-42*

**6. Zapewnianie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.**

Tabela nr 1 – Dane statystyczne dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej

rodzaje rodzin	liczba rodzin na dzień 1 stycznia 2016 r.	liczba rodzin na dzień kontroli	liczba nowych rodzin utworzonych w latach 2016/2017	liczba rodzin, które powstały w wyniku przekształcenia już istniejących rodzin	liczba rodzin rozwiązanych na wnioski rodziny	liczba rodzin rozwiązanych wskutek zmiany orzeczenia sądu w związku z niewypełnieniem lub niewłaściwym wypełnianiem funkcji
rodziny spokrewnione	133	130	22	0	1	1
rodziny niezawodowe	49	45	8	0	0	0
rodziny zawodowe	10	11	4	1	0	0
rodzinne domy dziecka	2	3	1	0	0	0
<b>Ogółem</b>	<b>194</b>	<b>189</b>	<b>35</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>

Przedstawione dane wskazują jednoznacznie, że rodzinami zastępczymi najczęściej ustanawiane były osoby spokrewnione z dzieckiem. Na dzień kontroli, na terenie powiatu stargardzkiego funkcjonowały 3 rodzinne domy dziecka oraz 11 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 3 pełniące funkcję pogotowia rodzinnego.

W kontrolowanym okresie 16 rodzin zastępczych zostało rozwiązanych: 1 na wniosek rodziny, 8 wskutek usamodzielnienia wychowanków, 4 z powodu powrotu dzieci do rodzin biologicznych oraz 2 z innych powodów. Jedna rodzina została rozwiązana przez sąd na wniosek organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w związku z niewłaściwym wypełnianiem funkcji.

*Akta kontroli str. 38-42*

Tabela nr 2 – dane statystyczne dotyczące dzieci przebywających w pieczy zastępczej - na dzień kontroli

rodzaj pieczy	liczba dzieci	liczba przebywających dzieci i osób pełnoletnich		
		ogółem	poniżej 18 roku życia	osób pełnoletnich
rodziny spokrewnione		168	131	37
rodziny niezawodowe		55	34	21
rodziny zawodowe		36	36	0
rodzinne domy dziecka		15	13	2
<b>piecza rodzinna ogółem</b>		<b>274</b>	<b>214</b>	<b>60</b>
placówki opiekuńczo - wychowawcze		77	73	4
<b>piecza zastępcza ogółem</b>		<b>351</b>	<b>287</b>	<b>64</b>

Powiat stargardzki na dzień kontroli dysponował 24 miejscami w rodzinnych domach dziecka oraz 33 miejscami w rodzinach zastępczych zawodowych, w tym 9 miejscami w 3 rodzinach pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Na dzień kontroli zgodna z przepisami była liczba dzieci umieszczonych w rodzinach: spokrewnionych, niezawodowych, rodzinnych domach dziecka oraz w 7 rodzinach zastępczych zawodowych mających pod opieką do 3 dzieci, jednej mającej pod opieką 4 rodzeństwa i jednej rodzinie pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego z 5 dzieci (rodzeństwa 2 i 3-osobowe). Niezgodne z art. 53 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej było przebywanie 4 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej W.K. oraz 5 dzieci w rodzinie A.K. i M.C.-K. pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego.

W rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego na dzień kontroli przebywało 13 dzieci, w tym 2 w okresie od 4 do 8 miesięcy i 5 powyżej 8 miesięcy. Niezgodny z art. 58 ust. 4 ustawy był pobyt 3 dzieci, w tym dwuosobowego rodzeństwa z uwagi na przewlekłą procedurę adopcyjną oraz jednego dziecka ze względu na brak możliwości umieszczenia w innej rodzinie zastępczej.

Na dzień kontroli powiat stargardzki dysponował 81 miejscami w instytucjonalnej pieczy zastępczej w 5 placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego oraz 14 miejscami w 1 placówce typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego. W placówkach przebywało łącznie 77 wychowanków, w tym 16 dzieci poniżej 10 roku życia, wszystkie ze starszym rodzeństwem.

*Akta kontroli str. 38-57*

W kontrolowanym okresie w pieczy zastępczej umieszczono 108 dzieci, w tym 66 w pieczy rodzinnej i 42 w instytucjonalnej. Zmiana pieczy dotyczyła 24 przypadków. Nie umieszczano dzieci poza powiatem. Głównymi przyczynami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą były: niewydolność wychowawcza i problemy z alkoholem. Postanowienia były realizowane na bieżąco.

Pieczę w kontrolowanym okresie opuściło 76 wychowanków, w tym 47 usamodzielniało się, 21 powróciło do rodzin, a 8 opuściło pieczę z innych powodów. Rotacja wewnątrz pieczy dotyczyła 24 dzieci. Fluktuacja dzieci między rodzinną, a instytucjonalną pieczą zastępczą dotyczyła 13 dzieci przeniesionych z placówek opiekuńczo-wychowawczych do pieczy rodzinnej. Dziewięć dzieci z rodzinnych form opieki trafiło do placówek z następujących przyczyn: rezygnacja rodziny



zastępczej z pełnienia funkcji – 1 dziecko, problemy wychowawcze – 4 dzieci oraz rozwiązanie rodziny zastępczej z uwagi na nieprawidłowe wywiązywanie się z funkcji – 4 dzieci.

W okresie objętym kontrolą, przed umieszczeniem w pieczy zastępczej rozdzielono 6 rodzeństw, wszystkie na podstawie postanowień sądu. W pięciu przypadkach rodzeństwo pozostało przy rodzicach biologicznych (dzieci posiadają innych ojców lub matki). W jednym przypadku dziecko trafiło do innej rodziny zastępczej spokrewnionej niż brat ze względu na innego ojca. Dzieci z wyjątkiem jednego, które zostało pozostawione w szpitalu po urodzeniu, utrzymywały kontakt z rodzeństwem.

Po umieszczeniu w pieczy rozdzielono dwa rodzeństwa. W pierwszym przypadku dziecko zostało umieszczone w innej rodzinie zastępczej spokrewnionej, ponieważ posiada innego ojca. W drugim przypadku najstarsza siostra nie wyraziła zgody na przeniesienie z pieczy instytucjonalnej do rodzinnej razem z rodzeństwem, ponieważ przebywa w młodzieżowym ośrodku wychowawczym w innym mieście i tam planuje pozostać po uzyskaniu pełnoletniości. Dzieci utrzymują kontakt telefoniczny i osobisty.

*Akta kontroli str. 44-57*

Przekazywanie dokumentacji wymienionej w art. 38a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej sprawdzono na podstawie analizy losowo wybranych przypadków dzieci umieszczonych w kontrolowanym okresie w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Prawidłowość kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej skontrolowano na podstawie 15 przypadków. We wszystkich przypadkach w dokumentach brakowało informacji o przekazaniu do placówek diagnoz psychofizycznych, informacji o sytuacji prawnej dziecka oraz szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej, w tym informacji o rodzeństwie. Dyrektor Centrum oświadczyła, że w przypadku dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej diagnozy są sporządzane przez pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych<sup>6</sup>. Skontrolowano 4 przypadki przekazania dokumentacji rodzinom zastępczym, w 3 brakowało potwierdzenia przekazania kompletu dokumentów.

Stwierdzone nieprawidłowości naruszają art. 38a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

*Akta kontroli str. 96-131*

W kontrolowanym okresie 19 dzieci, których sytuacja uzasadniała zakwalifikowanie do przysposobienia zgłoszonych zostało do ośrodka adopcyjnego. Przekazywanie ośrodkowi adopcyjnemu określonej w przepisach dokumentacji skontrolowano na podstawie 15 przypadków. W aktach brakowało informacji o przekazaniu do ośrodka adopcyjnego: dokumentacji o stanie zdrowia i dokumentów szkolnych – po 6 przypadków, informacji o przebiegu pobytu dziecka w pieczy – 14 przypadków, planów pracy z rodziną lub przekazanej przez gminę informacji o sytuacji rodziny – 13 przypadków oraz diagnozy psychofizycznej – we wszystkich przypadkach. W 2 przypadkach, w dokumentach znajdowały się informacje o posiadanym rodzeństwie, nie były jednak wystarczające do uzasadnienia zgłoszenia dzieci bez rodzeństwa. Wskazane nieprawidłowości naruszają art. 139a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W przypadku 2 dzieci zgłoszenie do adopcji nastąpiło dopiero po 2 latach od chwili uregulowania sytuacji prawnej. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie oświadczyła, że zgłoszenia dzieci dokonano po uzyskaniu od opiekunów prawnych dokumentów potwierdzających ustanowienie opieki prawnej. Dyrektora Centrum pouczono, by zgłaszać do ośrodka adopcyjnego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną niezwłocznie po uzyskaniu informacji uzasadniającej zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia.

*Akta kontroli str. 132-138*

<sup>6</sup> Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011.292.1720)

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązany jest składać do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń, celem uregulowania sytuacji prawnej wobec dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, w stosunku do których, w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia w pieczy zastępczej nie poinformowano sądu o możliwości powrotu do rodziny. Spełnienie tego wymogu skontrolowano na podstawie 8 przypadków dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie od 20 września 2014 r. do 20 lutego 2016 r. i nadal w niej przebywających. W jednym przypadku sytuacja prawna dziecka została uregulowana na wniosek rodziny zastępczej. W pozostałych 7 przypadkach wnioski złożono w okresie od 2 miesięcy do roku po upływie terminu wskazanego w ustawie. W 2 przypadkach do wniosków nie dołączono opinii asystenta/podmiotu organizującego pracę z rodziną. Stwierdzone nieprawidłowości naruszają art. 47 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

*Akta kontroli str. 139-141*

Efektywność działań na rzecz jak najkrótszego pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej skontrolowano na podstawie 10 przypadków dzieci umieszczonych w pieczy po 01 stycznia 2012 r. i przebywających w niej powyżej 3 lat. W 3 przypadkach uregulowano sytuację prawną dzieci, z czego dwoje zostało zgłoszonych do adopcji, a w przypadku trzeciego trwa kompletowanie dokumentacji. W jednym przypadku trwa postępowanie o pozbawienie rodziców władzy rodzicielskiej. W jednym przypadku matka czyni starania o powrót dzieci do domu, podjęła współpracę z asystentem. W 5 przypadkach mimo braku współpracy rodziców biologicznych na rzecz powrotu dzieci do domu rodzinnego nie podjęto działań w celu umieszczenia wychowanków w rodzinach przysposabiających. Dzieci przebywają w pieczy od 3 do 9 lat.

*Akta kontroli str. 142-143*

## **7. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.**

Na terenie powiatu stargardzkiego w okresie kontrolowanym funkcjonowało 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym pięć typu socjalizacyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego oraz jedna typu interwencyjnego, socjalizacyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego. W jednej placówce nie umieszczano wychowanków, ponieważ zgodnie z uchwałą nr XXVIII/364/17 Rady Powiatu Stargardzkiego z dnia 28 czerwca 2017 r. planowana była do likwidacji z dniem 31 sierpnia 2017 r. Placówki dysponowały łącznie 81 miejscami, na dzień kontroli przebywało w nich 77 wychowanków, w tym 4 pełnoletnich. Liczba miejsc zabezpieczała potrzeby powiatu.

*Akta kontroli str. 44-45, 144*

## **8. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej oraz uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej.**

Dokonywania oceny zasadności pobytu w pieczy zastępczej skontrolowano na podstawie analizy 10 losowo wybranych przypadków dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (35 ocen). Sześciu ocen sytuacji dzieci dokonano z przekroczeniem terminu od 2 dni do 2 miesięcy. Stwierdzone nieprawidłowości naruszają art. 131 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Opinie dotyczące zasadności pobytu dzieci w pieczy zastępczej przesłano do sądu we wszystkich przypadkach, w tym w 7 po upływie miesiąca od przeprowadzenia ocen. Dyrektora Centrum pouczono, aby opinie przekazywać do sądu w czasie nie dłuższym, niż niezbędny do ich sporządzenia i przesłania.



Szczegółowej analizie dotyczącej ocen zasadności pobytu w pieczy zastępczej wraz z analizą planów pomocy dziecku dokonano na podstawie 4 losowo wybranych przypadków dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej: M.R., M.O., N.W. i K.S. W jednym przypadku podejmowano działania na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego oraz utrzymywania kontaktów z rodzicami. W jednym przypadku uregulowano sytuację prawną dziecka i obecnie trwa kompletowanie dokumentacji do zgłoszenia dziecka do adopcji. W dwóch przypadkach nie prowadzono pracy z rodziną, rodzice nie podejmowali działań na rzecz powrotu dzieci do domu. W jednym przypadku nie wystąpiono z wnioskiem do sądu o wydanie zarządzeń celem uregulowania sytuacji prawnej dziecka, mimo upływu ustawowego terminu od chwili jego umieszczenia w pieczy. Oceny zasadności pobytu dzieci w pieczy zastępczej dokonano łącznie na 10 posiedzeniach. W 6 posiedzeniach nie uczestniczył pedagog, w 5 – przedstawiciel ośrodka adopcyjnego, w 4 – asystent/przedstawiciel podmiotu prowadzącego pracę z rodziną, w 7 – rodzice biologiczni. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapraszał wszystkie wymagane osoby i instytucje. W 1 przypadku nie zaproszono rodziców dziecka ze względu na brak informacji o miejscu ich pobytu.

Dla każdego dziecka sporządzono plan pomocy. W dwóch przypadkach błędnie określono cel główny, we wszystkich przypadkach podano zbyt ogólne terminy realizacji działań. Podczas kontroli pracownikom organizatora rodzinnej pieczy zastępczej udzielono instruktażu w zakresie sporządzania planów pomocy dziecku oraz dokonywania ich modyfikacji.

*Akta kontroli str. 100-131*

Uczestnictwo organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej sprawdzono w okresie od 01 stycznia 2016 roku do dnia kontroli. Dokonując analizy przedkontrolnej wystąpiono do dyrektora Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Stargardzie z prośbą o udzielenie informacji na temat udziału pracowników organizatora w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dzieci. Dane uzyskane od organizatora i dyrektora Centrum są spójne. W kontrolowanym okresie przedstawiciel organizatora uczestniczył w 47 posiedzeniach zespołów z 50, które się odbyły. Jako przyczynę nie uczestniczenia w posiedzeniach podano m.in. zbieżność terminów zespołów w placówkach z posiedzeniami odbywającymi się w siedzibie organizatora i brak możliwości zmiany terminów.

*Akta kontroli str. 148-157*

#### **9. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.**

Na dzień kontroli 147 osób było w procesie usamodzielnienia. W kontrolowanym okresie 37 osób rozpoczęło proces usamodzielnienia, a 17 go zakończyło. W przypadku 6 osób wnioski o udzielenie pomocy rozpatrzono negatywnie na podstawie art. 142 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdyż osoby te przekroczyły określony w ustawie dochód miesięczny. W tym czasie wypłacono świadczenia na: kontynuowanie nauki – 99 osobom, usamodzielnienie – 21 osobom i zagospodarowanie – 32 osobom. Wychowankowie otrzymali też pomoc w: zatrudnieniu – 40 osób, psychologiczną – 3 osoby, prawną – 2 osoby i pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych – 5 osób.

*Akta kontroli str. 56-57, 158-165*

Oceny wsparcia udzielanego osobom opuszczającym pieczę zastępczą dokonano na podstawie analizy 4 losowo wybranych przypadków osób usamodzielnionych: I.T., M.F., M.S. i D.K. Wszyscy wychowankowie pozostawali w procesie usamodzielnienia. Wszystkie osoby usamodzielniane wskazały kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów usamodzielnienia w terminie wskazanym w ustawie, w 2 przypadkach nie podano daty zatwierdzenia opiekuna

i zmiany opiekuna przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie. Wszystkie indywidualne programy usamodzielnienia zostały opracowane zgodnie z terminem wskazanym w ustawie. W trzech przypadkach brakowało daty zatwierdzenia programów przez dyrektora Centrum. Dyrektora pouczone, by datować zatwierdzenie opiekuna/zmiany opiekuna oraz programu usamodzielnienia.

W analizowanych przypadkach wszystkie osoby złożyły wnioski o pomoc na kontynuowanie nauki, 2 na zagospodarowanie i 1 na usamodzielnienie – decyzje o przyznaniu świadczeń wydano terminowo. W indywidualnych programach usamodzielnienia zawarte były informacje o możliwości skorzystania z pomocy prawnej i psychologicznej.

*Akta kontroli str. 158-165*

#### **10. Opieka nad wychowanką w ciąży i małoletnim rodzicem.**

W kontrolowanym okresie w pieczy rodzinnej przebywały trzy małoletnie matki z dziećmi. We wszystkich przypadkach modyfikacji planu pomocy dziecku dokonano w ciągu miesiąca od dnia uzyskania informacji o ciąży. Rodziny zastępcze zapewniły wychowankom odpowiednie warunki pobytu w okresie ciąży oraz opiekę ginekologiczno – położniczą. Bieżącego wsparcia wychowankom i rodzinom zastępczym udzielał koordynator. Po narodzeniu dzieci stworzono warunki odpowiednie dla noworodków i matek. Przez cały czas wychowanki i ich dzieci pozostawały pod opieką lekarzy, małoletnie otrzymały też specjalistyczne wsparcie od położnych. Wychowankom zapewniono kontakt z ojcami dzieci.

*Akta kontroli str. 166-171*

#### **11. Sprawowanie kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo - wychowawczymi.**

Uchwałą Zarządu Powiatu Stargardzkiego nr 1533/17 z dnia 16 marca 2017 r. udzielono upoważnienia do kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej pani Małgorzacie Złotek – dyrektorowi Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Stargardzie oraz pani Agnieszce Ignasiak – dyrektorowi Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Stargardzie. Uchwałą Zarządu Powiatu Stargardzkiego nr 1534/17 z dnia 16 marca 2017 r. udzielono upoważnienia do kontroli nad rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi pani Małgorzacie Złotek – dyrektorowi Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Stargardzie oraz pani Monice Rygiel – dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie. W mojej ocenie dokonywanie wzajemnej kontroli przez dyrektorów współpracujących ze sobą instytucji może budzić wątpliwość co do obiektywnej oceny ich działalności.

W okresie kontrolowanym przeprowadzono kontrole w zawodowej rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego oraz w rodzinnym domu dziecka. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Do końca 2017 roku zaplanowano przeprowadzenie kontroli w 3 placówkach opiekuńczo-wychowawczych, 1 rodzinnym domu dziecka oraz w 5 rodzinach zastępczych zawodowych, w tym w 3 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. W planie kontroli wykazano także zaplanowaną na październik kontrolę w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Witkowie, na działalność której w 2016 roku wpłynęła skarga do Starostwa Powiatowego w Stargardzie.

*Akta kontroli str. 172-173*

Przyczynami stwierdzonych nieprawidłowości były: mylna interpretacja przepisów oraz zaniechania.

Osobami odpowiedzialnymi za stwierdzone nieprawidłowości są: Starosta Stargardzki oraz dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie.

Skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

- 1) brak u części rodzin zastępczych specjalistycznej wiedzy i praktyki,
- 2) brak u części rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz ośrodków adopcyjnych pełnych informacji dotyczących sytuacji dzieci,
- 3) wieloletni pobyt dzieci w pieczy.

W celu podniesienia efektywności pracy powiatu stargardzkiego

**zalecam:**

- 1) zachowywać ciągłość w opracowywaniu i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej,
- 2) dokonywać wstępnej akceptacji kandydatów na rodziny zastępcze/prowadzących rodzinne domy dziecka przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 3) zapewnić kandydatom na rodziny zastępcze/prowadzących rodzinne domy dziecka możliwość odbycia pełnego wymiaru szkolenia, w tym 10 godzin w formie praktyki zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej,
- 4) uzyskiwać opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej od psychologa, który posiada kwalifikacje określone w art. 42 ust.1 pkt 5 lit. b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 5) organizować szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji rodzin już funkcjonujących zgodnie z art. 76 ust. 3 pkt 5 ustawy,
- 6) przestrzegać przepisów regulujących pobyt dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, zarówno w zakresie liczby umieszczanych dzieci jak i długości ich pobytu,
- 7) przekazywać rodzinom zastępczym, prowadzącym rodzinne domy dziecka oraz placówkom opiekuńczo – wychowawczym dokumentację dziecka określoną w art. 38a ust. 1 ustawy,
- 8) przekazywać ośrodkom adopcyjnym dokumentację wskazaną w art. 139a ust. 1 ustawy w przypadku dzieci, których sytuacja uzasadnia zakwalifikowanie ich do przysposobienia,
- 9) składać do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń celem uregulowania sytuacji prawnej dzieci zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy,
- 10) podejmować działania na rzecz jak najkrótszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- 11) dokonywać oceny zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej zgodnie terminami wskazanymi w art. 131 ustawy.

Informuję, że jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

W przypadku braku zastrzeżeń proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, które otrzymują:

- Starosta Stargardzki,
- Wydział Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie.




Kontrolę odnotowano w książce kontroli powiatu stargardzkiego pod pozycją nr 20.

wz. WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO

  
.....Marek Bulecz.....  
WICEWOJEWODA

Zespół inspektorów:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI  
w Wydziale Spraw Społecznych

  
.....mgr Sylwia Buczkowska.....

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI  
w Wydziale Spraw Społecznych

  
.....mgr Małgorzata Andraszkievicz.....

Dyrektor Wydziału Spraw Społecznych  
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego:

ZASTĘPCA DYREKTORA  
Wydziału Spraw Społecznych

  
.....mgr Krystyna Dorajm.....

15.09.17r.